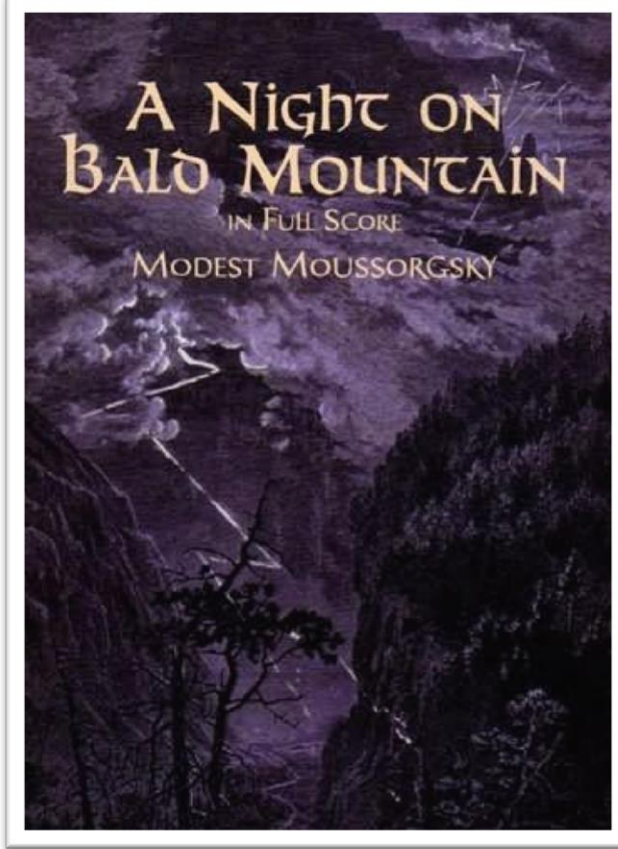


## Konser Fantezisi "Çıplak Dağda Bir Gece"



Modest Mussorgsky, en sonunda "Çıplak Dağda Bir Gece" adını alan bu orkestra eseriyle, 1860-1881 yılları arasında 20 yıl kadar uğraştı ve hiçbir zaman orkestradan dinlemedi...

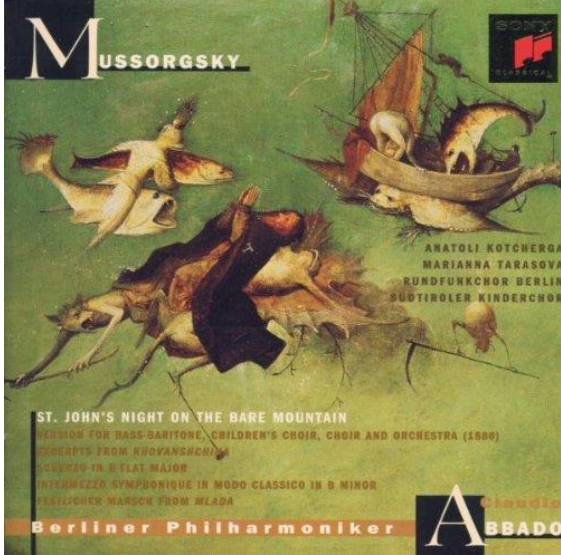
Eserin ilk versiyonunu 1860-1862 yıllarında, 1852'de girdiği subay okulundan arkadaşı Baron Gregori Mengden'in çıplak bir dağda cadılar gecesini canlandıran dramı üzerine besteledi. Bu Çıplak Dağ, gerçekten de Kiev'de Triglav Dağı'na verilen addi ve Mussorgsky'nin bestesi de önce "Cadılar" adını taşıyordu. Daha önce de, Rus yazar Gogol'un bir öyküsü üzerine "Vaftizci Yahya Gecesi" adlı bir opera bestelemeyi planlamış, ama yazamamıştı.

Çıplak Dağ, Rus efsanelerine göre her yıl 24 Haziran'da, gündönümü şenliklerinde cadıların toplandıkları yerd. Mussorgsky de 1860-1862 yılları arasında yazdığı orkestra eserini hocası Balakirev'e göstermiş, ama beğendirememişti. Hocasının ultiatom benzeri katı önerilerine de uymadı ve eseri bir kenara bıraktı. 1863'te sivil yaşama geçip yıllar sonra kendisini olgunlaşmış hissedince, 1867'de iki hafta içinde yeni partiyonu tamamladı ve "Çıplak Dağda Vaftizci Yahya Gecesi" adını verdi. Birinci versiyonundan ne kadar farklı olduğu bilinmeyen bu ikinci versiyona Mussorgsky,

herhalde Berlioz'un 1829'da yazdığı Fantastik Senfoni'sindeki Cadılar Sabatı'ndan etkilenmiş, Liszt'in Ölüler Dansı (Totentanz)'daki gibi orkestrada konçertant bir piyano kullanmış ve iyi bir şeyler yazdığına inanmıştı. Ama Balakirev bunu da beğenmedi. Hayal kırıklığına uğrayan Mussorgsky bu müziği hiçbir zaman bitirmedi ve Soroçinski Panayırı Operası'nda değerlendirmeyi düşündü. Buna bir de koro ekledi. Ölümünden beş yıl sonra, bitmemiş eserleri tamamlamakla tanınan orkestrasyon ustası Rimsky-Korsakov (1844-1908), birkaç yıl uğraşarak bazı değişikliklerle eserin yeni bir orkestrasyonunu 1886'da yayımladı. Mussorgsky'nin versiyonu ise ancak 1968'de yayımlanabildi.

Mussorgsky 1866'da Balakirev'e mektubunda Cadılar'ın bu kez senfonik bir şiir olduğunu yazmış, 1867'de ise tüm Rus bestecileri ile Rimsky-Korsakov'a yolladığı mektubunda gerçek ve orijinal Rus toprağından gücünü alan eserini övmüştü. Mussorgsky'nin bu cadılar gecesinde ilk planı, 16.yy'da şeytan ile aşk ilişkisini itiraf eden bir kadının kazığa geçirilerek yakılmasını anlatmaktı. Sonra eseri dört bölüme ayırdı: 1. Cadıların toplantısı, cehennemden gelen konuşmalar, gürültüler 2. Cadıların geçidi, en sonda (Mabut Çernobog) şeytanın gelişi. 3. Cadıların şeytana tapınması. 4. Cehennem Mesi (Kara

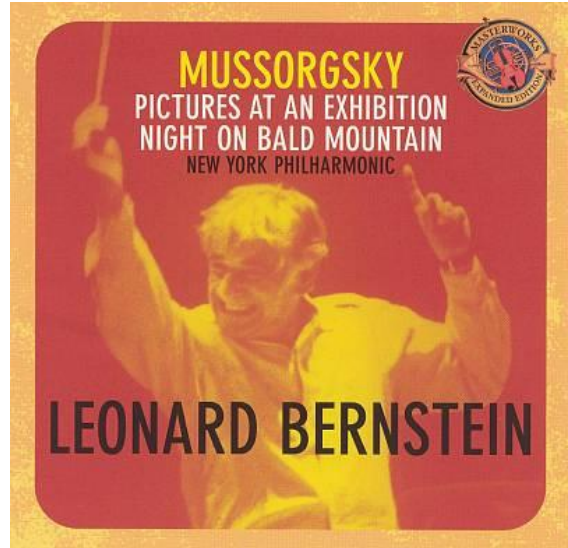
Mes) ve cadılar sabatı. Sonuna da “Tanrı’nın yrdımıyla tamamladım.” cümlesini eklemişti. Ancak Rimsky-Korsakov eseri bu sabatın sonunda bitirmemiş, eseri kilise çanları cadıları uzaklaştırdıktan sonra barışçı havada sona erdirmişti... Rimsky-Korsakov da bu programı uygulamış, ancak şeytani ve mesi adıyla belirtmişti.



Eser vahşice ve çabuk (Allegro feroce) tempoda, 2/2'lik ölçüde başlar. Önce üzerinde hiçbir ağaç ve ot bulunmayan, tamamen kayalardan oluşan çığlak bir dağ canlandırılır. Gündüzleri üzerinde hiçbir canlı bulunmayan ıssız dağa, güneş battıktan sonra kötü ruhlar ve garip yaratıklar akın etmekte, ovada derin bir huzur içinde uyuyan köy halkı için kötülükler planlamaktadır. Bu toplantı, gün ağarınca kadar sürmektedir.

Girişte duyulan pikolo flüt sessizliği, ıssızlığı yansıtır. Pianissimo ile fortissimo arasında değişen ısıklık ve fısıltıları yaylı ve üfleme çalgılar paylaşır. Gizemli bir

sessizlik oluşur. Sonra obua ve fagotun monoton temasıyla kötü ruhların gelişi belirlenir. Birdenbire yükselen heyecan şeytanın görünüşünü duyurur. Vahşi bir dans başlar. Yaylıların sert ritmi eşliğinde üflemlerin kromatik yükselişinden sonra iki tema birbirine karışır. Şeytanın zaferi vurgulanır. Bu Cadılar Sabatı, tekrar (reprise) de de devam eder. Sonra birden kesilir. Uzaktan köy kilisesinin çanları duyulur. Kemanlar eko şeklinde kromatik motifi yansıtır. Arpın eşliğinde önce klarinet, sonra flütün çaldığı güzel ezgi, günün doğumunu ve huzuru müjdelir. Dağ, yine eski halinde dönmüştür.



Süre 11'

- Aktüze İ. Müziği Okumak. Cilt 4. Pan Yayıncılık. Nisan 2003.
- [http://imslp.org/wiki/Night\\_on\\_Bald\\_Mountain\\_\(Mussorgsky,\\_Modest\)](http://imslp.org/wiki/Night_on_Bald_Mountain_(Mussorgsky,_Modest))
- Mussorgsky - Night on the bare mountain (Bernstein)  
<https://www.youtube.com/watch?v=lm258Ea5FJA>
- The familiar version of "Night on the Bare Mountain" is the work of Rimsky-Korsakov  
<https://www.youtube.com/watch?v=zR2P-5J-2MA>

Kazım ÇAPACI